

Aprobat	Hotărârea CEC nr. 1187 din 22 august 2023
În vigoare	14 septembrie 2023
Publicat în Monitorul Oficial al RM	2023, nr. 347-350, art. 883

REGULAMENT

cu privire la accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități

Capitolul I. Dispoziții generale

1. Prezentul regulament stabilește cerințele de accesibilitate față de sediile secțiilor de votare și căile de acces spre sediile secțiilor de votare, responsabilitățile autorităților publice centrale și locale, concurenților electorali, instituțiilor mass-mediei, societății civile și altor subiecți implicați în procesul electoral privind asigurarea drepturilor electorale pentru persoanele cu dizabilități.

2. Din motive de claritate și fluiditate a textului, precum și pentru a nu încărca textul cu dublete masculin/feminin, termenii folosiți în prezentul regulament care denumesc funcții au forma de masculin generic și poartă un caracter incluziv/nonsexist.

3. Organele electorale organizează procesele electorale astfel încât persoanelor cu dizabilități să le fie asigurat accesul la procesul de vot.

4. Organele electorale aplică un design universal al documentelor și materialelor electorale.

5. Organele electorale asigură dreptul persoanelor cu dizabilități la votare asistată în condițiile Codului electoral, astfel încât dreptul acestora de a-și exprima votul să nu fie limitat.

6. Expresiile și noțiunile de mai jos folosite în prezentul regulament au următorul înțeles:
accesibilitatea procesului electoral – abilitatea și nivelul de ușurință cu care toate persoanele, inclusiv cele cu dizabilități, se pot folosi de serviciile electorale și este în legătură cu măsurile ce se iau de toate entitățile implicate în procesul electoral de adaptare a spațiilor, a echipamentelor, a dispozitivelor, a produselor tipografice, a sistemelor informatice și altor asemenea care să permită persoanelor să le manipuleze ușor, să citească fără a-și încorda privirea, să perceapă, să înțeleagă și să navigheze intuitiv pe web;

confort termic – condiție în care sunt respectate limitele minime și maxime ale temperaturii pentru menținerea echilibrului termic al organismului uman;

marcaj tactil și / sau contrastant – sistem de ghidaj alcătuit din protuberanțe de culoare contrastantă față de fundalul pe care sunt așezate sau din semne reflectorizante sau de culoare contrastantă aplicate pe suprafețe verticale sau orizontale, care îmbunătățesc percepția și permit nevăzătorilor și persoanelor slab văzătoare să se deplaseze în interior / exterior;

7. În scopul asigurării accesibilității în procesul electoral pentru persoanele cu dizabilități, organele electorale se vor conduce de următoarele principii:

1) *principiul adaptării rezonabile* a secțiilor de votare care constă în implementarea ajustărilor necesare și adecvate pentru a permite persoanelor cu dizabilități să-și exercite, în condiții de egalitate cu ceilalți, dreptul de a alege în cadrul procesului electoral;

2) *principiul reglementării exprese* a dreptului persoanelor cu dizabilități la libera formare a opiniei cu privire la concurenții electorali (accesul liber la informație);

3) *principiul securității și protecției sănătății* la locul de muncă al persoanelor cu dizabilități în cadrul organelor electorale;

4) *principiul egalității în drepturi* care constă în asigurarea de condiții și mijloace speciale pentru depășirea barierelor, care să le permită persoanelor cu dizabilități să-și exercite efectiv drepturile electorale;

5) *principiul garantării exprimării libere a voinței în cadrul alegerilor* prin care la cererea persoanei cu dizabilitate să-i fie puse la dispoziție echipamente de asistență și / sau să-i fie acordat ajutor în cabina de votare de către un însoțitor ales de el, care nu poate fi din rândul membrilor biroului electoral al secției de votare, al persoanelor acreditate sau al candidaților.

8. Comisia Electorală Centrală promovează neîngrădirea în drepturi electorale a persoanelor cu dizabilități.

9. Accesul în sediile organelor electorale, inclusiv accesul la muncă al persoanelor cu dizabilități în organele electorale, este neîngrădit și nediscriminatoriu.

10. Organele electorale stimulează atragerea persoanelor cu dizabilități în activitatea acestora și le garantează protecția sănătății și securitatea în muncă.

11. Subiecții cu drept de desemnare a membrilor pentru constituirea consiliilor electorale de circumscripție și birourilor electorale vor promova desemnarea persoanelor cu dizabilități în componența acestora.

12. Organele electorale, împreună cu autoritățile administrației publice locale, asigură adaptarea rezonabilă a secțiilor de votare pentru ca persoanele cu dizabilități, persoanele în vârstă, inclusiv grupurile cu mobilitate redusă, să se poată deplasa fără dificultate în interiorul acestora.

13. Comisia Electorală Centrală monitorizează sediile secțiilor de votare sub aspectul accesibilității acestora pentru persoanele cu dizabilități.

14. Concurenții electorali și instituțiile mass-media vor utiliza mijloace tehnice speciale de informare, accesibile pentru persoanele cu dizabilități.

15. Comisia Electorală Centrală, în limita posibilităților, asigură persoanelor cu dizabilități echipamente și dispozitive speciale (plic șablon pentru buletine de vot, rigle, lămpi, lupe etc.), care să le faciliteze exercitarea neasistată a dreptului de vot.

16. Comunicările oficiale ale Comisiei (aparițiile în emisie directă în ziua scrutinului, inclusiv pentru anunțarea rezultatelor, precum și în cadrul altor evenimente de importanță majoră) vor fi traduse, după posibilitate, în limbajul mimico-gestual.

Capitolul II. Cerințele de accesibilitate față de sediile secțiilor de votare și căile de acces spre sediile secțiilor de votare

17. La stabilirea localului secției de votare, autoritatea publică locală respectă cerințele de accesibilitate pentru toate tipurile de dizabilitate (locomotoare, de auz, de vedere, psihosocială etc.). Cerințele de accesibilitate față de sediile secțiilor de votare și drumurile din imediata apropiere se referă la accesul fără obstacole și în siguranță al persoanelor cu diferite tipuri de dizabilitate pentru a participa la procesul de vot.

18. Reprezentanții autorităților publice locale, împreună cu președinții organelor electorale, vor evalua gradul de accesibilitate al clădirilor care găzduiesc secțiile de votare, conform chestionarului din anexă.

19. Autoritățile administrației publice locale, în limitele competenței, vor asigura, sedii accesibile sau, după caz, parțial accesibile persoanelor cu dizabilități, conform cerințelor prevăzute de prezentul regulament și de Instrucțiunea cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, aprobată de Comisia Electorală Centrală.

20. În cazul în care sediile secțiilor de votare nu corespund cerințelor de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități, autoritățile administrației publice, în comun cu societățile și asociațiile obștești ale persoanelor cu dizabilități, vor întreprinde măsuri pentru asigurarea adaptării rezonabile a sediilor existente la necesitățile persoanelor cu dizabilități.

21. Cerințele de accesibilitate față de sediile secțiilor de votare se referă în special la următoarele elemente:

- 1) accesul spre și în clădire;
- 2) vestibuluri, turnichete, uși interioare;
- 3) căile de circulație în interiorul clădirii (coridoare, holuri, scări, rampe, ascensoare);
- 4) grupul sanitar;
- 5) spațiul în care se organizează procesul de votare.

22. Rampa la intrarea sau în interiorul localului secției de votare se consideră accesibilă dacă îndeplinește cumulativ majoritatea simplă a criteriilor prevăzute la pct. 17-26 ale chestionarului din anexă.

23. În vederea acomodării rezonabile și accesibilizării localului secției de votare la intrarea în care sunt trepte și lipsește rampa sau panta cu un unghi de înclinație comod, sunt folosite temporar rampe demontabile.

24. Ușile de exterior și ușile din interiorul clădirii se consideră accesibile dacă îndeplinesc cumulativ majoritatea simplă a criteriilor prevăzute la pct. 9-12 și 30-31 ale chestionarului din anexă. În vederea acomodării rezonabile și accesibilizării intrării, turnichetele și alte bariere rotative urmează a fi demontate pentru perioada de activitate a organului electoral.

25. Coridoarele și grupul sanitar se consideră accesibile dacă îndeplinesc cumulativ majoritatea simplă a criteriilor prevăzute la pct. 27 și 35-40 ale chestionarului din anexă.

26. Pentru alegători, în interiorul localului secției de votare se vor aplica, la nivelul ochilor (1,50-1,75 m), marcaje în formă de săgeți de direcționare.

27. La amenajarea localului secției de votare, membrii biroului electoral vor asigura respectarea următoarelor condiții:

- 1) spațiul liber dintre piesele de mobilier și echipamentele electorale trebuie să fie suficient de larg pentru persoanele care se deplasează în scaun rulant sau folosesc alte dispozitive (cadre de mers, cârje etc.);
- 2) în fața zonelor unde se află masa membrilor biroului electoral al secției de votare trebuie să rămână un spațiu cu un diametru de minim 1,4 m, necesar manevrării scaunului rulant sau altor dispozitive ajutătoare;
- 3) pardoseala să nu fie alunecoasă și să nu aibă denivelări, pe aceasta să fie aplicate marcaje tactile și / sau contrastante care să ghideze persoanele cu dizabilități de vedere.

28. Drumul către sediul secției de votare trebuie să permită deplasarea persoanelor care folosesc scaun rulant sau alte dispozitive (cadre de mers, cârje etc.). Accesibilitatea drumurilor este determinată inclusiv de existența sau lipsa marcajelor tactile și / sau contrastante care să ghideze persoanele cu dizabilități de vedere.

29. La stabilirea sediilor secțiilor de votare, se va ține cont inclusiv de accesibilitatea bordurilor, drumurilor spre trecerile de pietoni, parcărilor și de distanța de la stațiile de transport public.

Capitolul III. Responsabilitățile autorităților administrației publice, concurenților electorali, instituțiilor mass-mediei și ale societății civile privind asigurarea drepturilor electorale pentru persoanele cu dizabilități

30. Autoritățile administrației publice centrale specializate, în comun cu autoritățile publice locale, țin evidența privind numărul persoanelor cu dizabilități, gradul și tipul de dizabilitate, asigurând actualizarea acestor informații și prezentarea lor la solicitare Comisiei Electorale Centrale.

31. Concurenții electorali sunt responsabili pentru respectarea principiului nediscriminării persoanelor cu dizabilități în cadrul publicității politice și agitației electorale.

32. Concurenților electorali li se recomandă să informeze alegătorii utilizând metode de comunicare accesibile persoanelor cu dizabilități (de ex., texte scrise sau pronunțate într-un limbaj

simplic și ușor de înțeles), inclusiv moduri alternative de comunicare (sistemul Braille, varianta sonoră, limbajul mimico-gestual etc.).

33. Persoanelor cu dizabilități le este garantat dreptul neîngrădit și nediscriminatoriu de a fi desemnate în calitate de candidați și de a participa pro-activ în procesul electoral.

34. În cadrul perioadei electorale, instituțiile media și membrii societății civile asigură respectarea drepturilor electorale ale persoanelor cu dizabilități, precum și accesul statului la informația despre statisticile privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.

Capitolul IV. Dispoziții speciale

35. Interpretarea și implementarea normelor electorale se vor efectua în mod prioritar prin favorizarea accesului la drepturile electorale pentru persoanele cu dizabilități.

36. Centrul de instruire continuă în domeniul electoral, în parteneriat cu asociațiile obștești ale persoanelor cu dizabilități, vor instrui membrii organelor electorale cu privire la asigurarea accesibilității procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități.